

RUS DİLİNDE GÜNCEL CANLI TÜREV SÖZCÜKLERİN YAPISAL İNCELEMESİ

(LEKSİK, ETİMOLOJİK VE TEMATİK ARAŞTIRMA-İNCELEME)

Reşat ŞAKAR

© Copyright 2021

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-7401-34-0

Kitap Adı

Rus Dilinde Güncel Canlı Türev Sözcüklerin Yapısal İncelemesi
(Leksik, Etimolojik Ve Tematik Araştırma-İnceleme)

Yazar

Reşat ŞAKAR

ORCID iD: 0000-0003-2886-9851

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

FOR02100

DOI

10.37609/akya.108

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İÇİNDEKİLER

Önsöz	v
Kısaltmalar	viii
Eserin Veri Toplama Süreci ve Türev Sözcüklerin Düzeni	xi
Giriş	1

I. BÖLÜM

Eserin Dilbilim Dallarıyla İlişkisi.....	5
1. Biçimbilim ile İlişkisi	5
2. Kelime Yapım Bilimi ile İlişkisi	17
3. Sözcükbilim, Sözlükbilim, Anlambilim ve Kökenbilim ile İlişkisi	28
4. Derlemdilbilim ve Toplumdilbilim ile İlişkisi	37

II. BÖLÜM

Rus Dilinde Güncel Canlı Türev Sözcüklerin Yapısal İncelemesi.....	43
1.Meslek İfade Eden Canlı Türev Sözcükler	46
1.1. Eril Cins Türev Sözcükler	46
1.1.1. İsimden Türeyen Sözcükler	46
1.1.2. Sıfattan Türeyen Sözcükler	106
1.1.3. Fiilden Türeyen Sözcükler	116
1.2.Eril Cins İsimden Türeyen ve Kadınlığı İfade Eden Türev Sözcükler.....	129
2.Dini Terimleri İfade Eden Canlı Türev Sözcükler	143
2.1. Eril Cins Türev Sözcükler	143
2.1.1. İsimden Türeyen Sözcükler	143
2.1.2. Sıfattan Türeyen Sözcükler	152
2.1.3. Fiilden Türeyen Sözcükler	155
2.2. Eril Cins İsimden Türeyen ve Kadınlığı İfade Eden Türev Sözcükler.....	160
3. Politika Terimlerini İfade Eden Canlı Türev Sözcükler	170
3.1. Eril Cins Türev Sözcükler	170
3.1.1. İsimden Türeyen Sözcükler	170

3.1.2. Sıfattan Türeyen Sözcükler	188
3.1.3. Fiilden Türeyen Sözcükler	192
3.2. Eril Cins İsimden Türeyen ve Kadınlığı İfade Eden Türev Sözcükler .	193
4. Sosyal Alanda Kullanılan Diğer Canlı Türev Sözcükler.....	197
4.1. Eril Cins Türev Sözcükler	197
4.1.1. İsimden Türeyen Sözcükler	197
4.1.2. Sıfattan Türeyen Sözcükler	230
4.1.3. Fiilden Türeyen Sözcükler	238
4.2. Eril Cins İsimden Türeyen ve Kadınlığı İfade Eden Türev Sözcükler .	248
Çalışmada Yer Alan Son Ek Biçimbirimler	261
SONUÇ	263
KAYNAKLAR.....	267
SÖZCÜK DİZİNİ	274

ÖNSÖZ

Dilbilimin amacı dildeki güncel gelişmeleri dilin arkaik yapısına ve mevcut kurallarına bağlı olarak incelemektir. Sözcükler dilin en önemli kısmını oluşturmaktadır. Sözcüklerin biçimsel yapısı ise ortaya koyduğu kurallar ve işleyişler bakımından dilbiliminin ana bölümünü oluşturmaktadır. Dilin sözcükbilime, sesbilime, sözdizimine ve nihayetinde anlambilime uzanan ilişkileri dilbiliminin ana bölümünden hareketle ortaya çıkarılmaktadır. Dolayısıyla eserde ele alınan konu ve incelemesi yapılan sözcüklerin hem dilbiliminin ana bölümü olan biçimbilim ve kelime yapım bilimiyle hem de sözcükbilim, sözlükbilim, anlambilim, kökenbilim, derlemdilbilim ve toplumdilbilim gibi dilbilim dalları ile ilişkisi söz konusudur.

Rus dili, kelime yapım açısından oldukça işlevsel bir yapıya sahiptir. Kelime yapım biliminde son ek biçimbirimleri en işlek türeticiler olarak önemli rol oynamaktadır. Temelde ‘canlı varlık’ olarak insanı ifade eden Rus dilinde son dönemdeki güncel türev sözcüklerin yapısal çözümlemesi bu eserin odak noktasını oluşturmaktadır. Kelime yapım ve biçimbilim açısından ele alınarak son ek biçimbirimi yardımıyla oluşan söz konusu türev sözcüklerin yapısı gösterilmekte ve türeten ile türeyen sözcük arasındaki yapısal ilişki ortaya konulmaktadır.

Eser, iki ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde çalışmanın inceleme materyalini oluşturan canlı türev sözcüklerin başta biçimbilim ve kelime yapım bilimi olmak üzere dilbilimin sözcükbilim, sözlükbilim, anlambilim, kökenbilim, derlemdilbilim ve toplumdilbilim alt dallarıyla ilişkisi ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Eserin ikinci bölümünde ise, esere ismi verilen Rus dilindeki canlı türev sözcüklerin mesleki, dini, politik alan ile bu üç alanın dışında kalan ve sosyal hayatta kullanılan diğer sözcükler olmak üzere dört tematik gruba ayrılan sözcüklerin yapısal çözümlemesi ve anlamsal incelemesi yapılmaktadır. Her tematik grupta isimden, sıfattan ve fiilden canlı türev sözcüklerin son ek biçimbirimleri yardımıyla oluşumları ele alınıp incelenmektedir.

Eserin giriş bölümünden önce, inceleme konusu olarak seçilen canlı türev sözcüklerle ilgili veri toplama süreci, sözcüklerin nasıl hazırlandığı, çözümlenmesi ve incelemesi yapılan sözcüklerin diziliş düzeni ele alınıp gösterilerek okurlara kolaylık sağlanması amaçlanmaktadır.

Eserin planlaması ve uygulamasında geniş kapsamlı ve çok yönlü bir araştırma ve inceleme metodu tercih edilmiştir. Eserde çözümlenmesi yapılan canlı türev sözcükler hem tematik hem alfabetik hem de son ek biçimbirimi sıralaması şeklinde verilmiştir. Eser, Rus dilinde son dönemdeki canlı varlık olarak insanı ifade eden güncel sözcüklerin taranıp türev sözcüklerin tespit edilerek yapısal çözümlenme ve incelemesinin yapıldığı, yapısal çözümlenmenin yanında sözcükbirimlerin Rusça ve Türkçe anlamlarının verilerek Rusça Ulusal Derlemi'nden örneklerle desteklenip kanıtlandığı, türeten sözcükbirimlerin köken bilgisinin verildiği çok yönlü ve özgün bir yapıya sahiptir.

Dilbilgisinin sadece kurallar yığını olarak kalmaması ve sözcük örnekleriyle sınırlı olmaması gerektiği bilinciyle, sözcüklerin derlem üzerinden edebi eser, gazete haberi gibi cümle örnekleriyle desteklenmesiyle okuyucunun zihninde kuralların daha pratik bir biçimde kavranması hedeflenmektedir.

Hazırlanan eser büyük bir kullanıcı kitlesine hitap etmektedir. Başta Rus dili uzmanları, filologlar, Rus dili öğrenenler olmak üzere farklı toplumsal katmanlara hitap eden sözcüklerin yer alması sebebiyle yazar, gazeteci, siyaset ve toplum bilimi ile ilgilenenlere, özellikle Rus dili biçimbilimi ve kelime yapım bilimi üzerine çalışan araştırmacılara, karşılaştırmalı dilbilim çalışan lisansüstü öğrencilerine kaynak eser olma özelliği taşımaktadır.

Ülkemizde bu alanda bir çalışmanın daha önce yapılmayışı ve Rus dilinde bu türden bir eserin ilk defa hazırlanmış olması dolayısıyla eksiklerin olması muhtemeldir. B. Russel'in dediği gibi *"hiçbir yapıt, üzerine bir şey eklenemeyecek derecede tam olamaz"*. Bu nedenle okuyuculardan ve değerli bilim adamlarından hoşgörü ve katkı beklediğimi ifade etmek isterim.

Eserde ele alınan canlı türev sözcüklerin çeşitli dilbilim dallarıyla olan ilişkisi ortaya konulurken kullanılan terim ve kavramların Türkçeleştirilmesinin öneri niteliğinde ve tartışmaya açık olduğunu vurgulamak isterim. Çalışmada ele alınan terim ve kavramlar Türkçeleştirilirken terimin Rus dilindeki semantik özelliklerinden uzaklaşmamaya özen gösterilmekte ve Türk dilinin mevcut yapısı dikkate alınmaktadır.

Çalışmanın ortaya çıkmasında büyük katkılarını, hoşgörüsünü ve yardımını gördüğüm, çalışmanın hazırlanması evresinde beni cesaretlendirip sabırla birkaç kez okumak zorunda kalan değerli eşime ve hazırlanma sürecinde yoğun mesaimi anlayışla karşılayan aileme, önerileriyle çalışmanın olgunlaşmasına katkı sunanlara teşekkürlerimi sunuyorum.

Yayın sürecini titizlikle sürdürüp, böylesine önemli bir hizmete aracılık eden ve eserin son halini almasına katkı sunan Akademisyen Yayınevine ve yayınevi çalışanlarına çok teşekkür ediyorum.

Reşat ŞAKAR

Ankara, 2021

Kısaltmalar

Alm. Almanca

Ar. Arapça

Bkz.: Bakınız

BTS.: S. Kuznetsov'un Büyük Açıklamalı Rusça Sözlüğü¹.

Bul. Bulgarca

Çağ. Çağatay Türkçesi

Çin. Çince

EFR.: T. Efremova'nın Çağdaş Açıklamalı Rusça Sözlüğü².

Esk. İbr. Eski İbranice

Esk. İs. Eski İsveççe

Esk. Rus. Eski Rusça

Esk. Sl. Eski Slavca

Esk. Yun. Eski Yunanca

Even. Even dili³

Fr. Fransızca

Hol. Hollandaca

İbr. İbranice

İng. İngilizce

İsp. İspanyolca

İtal. İtalyanca

Jap. Japonca

Kır.-Tat. Kırım-Tatar Türkçesi

Kil. Sl. Kilise Slavcası

Lat. Latince

Lit. Litvanca

Moğ. Moğolca

Ör. Örnek

Pol. Polonya dili / Lehçe

Por. Portekizce

¹ *Большой толковый словарь русского языка С. Кузнецова.*

² *Современный толковый словарь русского языка Т. Ефремовой.*

³ Sibirya ve Rusya uzak doğu bölgesinde Tunguz kökenli Evenler tarafından konuşulan bir dil.

Prot. Sl. Proto-Slav Dili

RUD.: Rusça Ulusal Derlemi

Rus. Rusça

Sansk. Sanskritçe

Tat. Tatar Türkçesi

TDK: Türk Dil Kurumu Çevrimiçi Güncel Türkçe Sözlük

Tib. Tibetçe

Toh. Toharca⁴

TSS: N. Şvedova'nın Sözcüklerin Köken Bilgisini İçeren Açıklamalı Rus Dili Sözlüğü⁵.

TSXXI: G. Sklyarevskaya'nın 21. Yüzyıl Başı Açıklamalı Rus Dili Sözlüğü: Güncel Sözcük Bilgisi⁶.

Türk. Türkçe

Ukr. Ukraynaca

Uyg. Uygur Türkçesi

Астрол. Астрология (Astroloji)

Биол.: Биология (Biyoloji)

Бран.: Бранное (Küfür)

Жарг.: Жаргонное (Jargon)

Информ.: Информатика (Enformatik)

Ирон.: Иронически (Alaylı)

Иск.: Искусство (Sanat; ustalık)

Ист.: Исторический (Tarihi)

Книжн.: Книжный (kitap dilinde)

Коммерц.: Коммерция (Ticaret)

Криминал.: Криминалитет (Cinayet, kriminal ile ilgili)

Мед.: Медицина (Tıp)

Неодобр.: Неодобрительно (Kinayan, olumsuz bir şekilde)

Парапсихол.: Парапсихология (Parapsikoloji)

Перен.: Переносное (Mecazi)

Полит.: Политика (Politika)

⁴ Hint-Avrupa dil ailesine ait ölü dillerdendir.

⁵ Толковый словарь русского языка с включением сведений о происхождении слов Н. Шведовой.

⁶ Толковый словарь русского языка начала XXI века: Актуальная лексика Г. Складневской.

- Презрит.*: Презрительно (Hor görerek)
Пренебр.: Пренебрежительно (istihfafla)
Публ.: Публицистика (Sosyo-politik konulu yazılar / yapıtlar)
Разг.: Разговорный (Konuşma dilinde)
Разг-сниж.: Разговорно-сниженное (Düşük konuşma dili)
Рел.: Религия (Din)
Соц.: Социальное (Sosyal)
Спец.: Специальное (Özel)
Спорт.: Спортивное (Spor)
Уфол.: Уфология (Ufoloji)
Фин.: Финансы (Finans, para piyasası)
Церк.: Церковное (Kilise ile ilgili)
Шутл.: Шутливо (Şaka yollu)
Экон.: Экономика (Ekonomi)
Юр.: Юриспруденция (Hukuk Bilimi)

Semboller

§: Paragraf.

Ø1: Eril cinsle ait sıfır son ek biçimbirim⁷.

Ø2: Kadınlığı ifade eden dişi cinsle ait sıfır son ek biçimbirim.

⁷ Sıfır son ek biçimbirimler sözcük içerisinde harf veya ses olarak yer almayan ancak belirli dilbilgisel işlevi yerine getiren son ek biçimbirimleridir.

Eserin Veri Toplama Süreci Ve Türev Sözcüklerin Düzeni

Dilin hareketli yapıya sahip olması dil terminolojisinde kimi sözcüklerin anlamlarının değişmesine veya çeşitlenmesine, kimi sözcüklerin güncelliğini yitirmesine, kimi sözcüklerin de başka dillerden ödünçlenerek dilde aktif kullanımına yol açmaktadır. Son dönemde birçok sözcük Batı dillerinden Rus diline nüfuz ederek kullanıma girmiştir. Özellikle 21. yüzyılın başında hem güncelliği devam eden hem de Eski Yunanca ve Latince kökenli olup Rus diline Batı dillerinden giren canlı türev sözcüklerin tespit edilmesinde temel kaynak eser olarak ele aldığımız Galina Sklyarevskaya editörlüğündeki (2008) “21. Yüzyıl Başlı Açıklamalı Rus Dili Sözlüğü: Güncel Sözcük Bilgisi” (Tolkoviy Slovar Russkogo Yazıka Naçala XXI v.: Aktualnaya leksika) adlı sözlük de bu bağlamda Rus dilinde çoğunluğunun ilk kez sözcükbilim açısından ele alındığı ve çağdaş Rus dilinde 20. yüzyıl sonu ile 21. yüzyıl başında sık kullanılan yaklaşık 8500 kelimenin yer aldığı bir eserdir. Çalışmamızda yer alan 706 canlı sözcük de bu sözlükteki canlı sözcüklerin içerisinde elde edilen Rus dilinde son dönemdeki güncel canlı türev sözcüklerdir.

Eserin hazırlanma süreci yaklaşık beş yıl sürmüştür. Canlı türev sözcüklerin taranması, bir araya getirilmesi, yapısal incelemeye alınması, anlam ve köken bilgilerinin incelenmesi gibi süreç basamakları göz önüne alındığında ve eserde sadece Rus dilinde belli başlı güncel olarak yer alan sözcüklerin seçimi, araştırılması ve çok yönlü olarak incelenmesi çalışmanın sürecini belirlemiştir. Sadece tarama yöntemiyle adı geçen eserden elde edilen sözcükler çalışmamızda yapısal olarak incelenmektedir. Dolayısıyla çalışma bu sözcüklerin dışındaki canlı türev sözcüklerin güncel olmadığına dair bir iddia taşımamaktadır. Tematik olarak sınıflandırdığımız canlı varlık olarak insanı ifade eden türev sözcükler günümüz dil bilincini oluşturan ve işlevsel hale getiren sözcüklerdir. Öte yandan sözcükbilim açısından düşünüldüğünde yapısal olarak ele alınan ve politika, ekonomi, tıp, spor, edebiyat, dini, askeri vb. alanlardaki sözcükler Rus

kültüründeki toplumsal değişimi göstermesi açısından da önem arz etmektedir.

Canlı türev sözcüklerin hangi cansız sözcükten hangi son ek biçimbirimi alarak türediği gösterilen eserde, türeten sözcüğün köken bilgisi de verilmektedir. Sözcüğün kökeni ile ilgili öncelikle M. Vasmer'in (2009) dört ciltten oluşan "Rus Dili Etimolojik Sözlüğü" (Etimologičeskij slovar Russkogo Yazıka) ve N. Şvedova (2011) editörlüğündeki "Sözcüklerin köken bilgisini içeren Açıklamalı Rus Dili Sözlüğü" (Tolkovıy Slovar Russkogo Yazıka c vklyučeniem o proishojdenii slov) adlı eserlerden yararlanılmaktadır. Sözcüklerin birçoğu güncel ve yeni olduğu için, eğer sözcük bu iki eserde yer almıyorsa, Türkçeye olduğu gibi Rusçaya da Batı dillerinden geçen sözcüklerin köken bilgisini vermek için Türk Dil Kurumu Güncel Sözlüğü adlı çevrimiçi sözlükten yararlanılmaktadır. Birçok sözcüğün köken bilgisi ile ilgili ise köken yaklaştırma modeliyle bir çıkarımda bulunularak bilgi verilmektedir.

Eserdeki veriler elde edilirken Rusça açıklamaları için çeşitli sözlüklerden yararlanılmış ve sözlükler arası karşılaştırmalar yapılmıştır. Canlı türev sözcükler tespit edilip listelendikten ve türeten sözcükle ilişkisi bağlamında köken bilgisi verildikten sonra A. Tihonov'un (1990) iki ciltlik "Rus Dili Kelime Yapım Sözlüğü"nden (Slovoobrazovatelny Slovar Russkogo Yazıka) yararlanılarak bu eserde var olan kelimelerin hangi kelimedenden türediği ve hangi son ek biçimbirimi aldığı, ilgili sözcüğün türetim süreçleri eser içerisindeki harf sıra numarası verilerek gösterilmektedir. Ancak elde edilen kelimelerin birçoğu oldukça yeni ve güncel olduğu için bu kelimelerle ilgili bir bilgi A. Tihonov'un sözlüğünde yer almamaktadır. Bu yüzden canlı kelimenin anlamına bakılarak hangi kelimedenden türediğine dair bir iddia olması açısından da çalışmamız yapısal çözümleme bağlamında özgünlük kazanmaktadır. Elde edilen canlı türev sözcükler hem G. Sklyarevskaya'nın hem S. Kuznetsov'un hem de T. Efremova'nın açıklamalı Rusça sözlüklerinden karşılaştırmalar yapılarak Rusça anlamları ve Türkçe karşılıkları verilmektedir.

Türkçe karşılıkları verilirken Türk dilinin özgün yapısına dikkat edilmeye çalışılmaktadır. Kelimeler arkaik anlam ve yapıya sahip olabileceği gibi güncel ve yeni bir anlam da kazanabilmektedir. Bu yüzden Rusça Ulusal Derlemi (RUD) kullanılarak, hem güncel eserlerden veya gazete haberlerinden örneklerle hem de arkaik yapısını göstermesi bakımından F. Dostoyevskiy, M. Gorkiy, L. Tolstoy vb. gibi önde gelen Rus yazarların eserlerinden örneklerle canlı türev sözcükler beslenmekte ve semantik açıdan kanıtlanıp desteklenmektedir. Bir bakıma sözcüğün hem arkaik hem de güncel bir yapıya sahip olduğu gösterilmektedir. Ancak eserde inceleme yapılan 74 canlı türev sözcükle ilgili derlemede henüz örnek yer almadığından internetteki gazete haberlerinden yararlanılmakta, sözcüğün güncelliği ve Rus dili yapısında kullanılmakta olduğu gösterilmektedir. Sözcüklerin henüz derleme girmemesi de çalışmada yer alan sözcüklerin Rus dilinde güncel ve yeni sözcükler olduğunu göstermesi bakımından önem arz etmektedir.

Eserde elde edilen canlı türev sözcüklerin yapısal kurgulanmasında yöntem olarak İ. Şirşov'un (2004) "Rus Dili Açıklamalı Kelime Yapım Sözlüğü" (Tolkoviy Slovoobrazovatelnyy Slovar Russkogo Yazıka) adlı eseri örnek alınmaktadır. A. Tihonov'un eserinde sözcüklerin dikey olarak türetim süreci gösterilirken İ. Şirşov'un eserinde yatay olarak ve alfabetik sıraya göre kelime yapısı ele alınmaktadır. Her ne kadar sözcüklerin yapısal dizilişinde İ. Şirşov'un sözlüğü temel alınsa da hacimsel olarak yaklaşık yüz elli bin sözcük içeren A. Tihonov'un sözlüğü sözcük türetim yolu izlememizde temel kaynak görevi görmektedir. Öte yandan bu eserlerden başka, sözcüklerin yapısal ve alfabetik dizilişinde, sözcüklerin açıklamalarının verilmesinde ise T. Efremova'nın (2000) "Rus Dili Yeni Sözlüğü: Açıklamalı-Kelime yapımsal" (Noviy Slovar Russkogo Yazıka. Tolkovo-slovoobrazovatelnyy) adlı sözlüğü eserin hazırlanmasında yol gösterici niteliktedir.

Eserde yapısal açıdan incelenen canlı sözcükler esasında spor, sanat, müzik, edebi ve politik akımlar vb. olarak da sınıflandırılabilirken kullanıcı kolaylığı açısından tematik olarak

dört gruba ayırmanın daha uygun olacağı düşünülmektedir. Meslek ifade eden canlı türev sözcükler, dini terim ifade eden canlı türev sözcükler, politika ve politik akımlarla ilgili canlı türev sözcükler ve son olarak sosyal alanda ilk üç grubun dışında kalan canlı türev sözcükler olmak üzere dört ana temaya ayrılan sözcükler her tematik grup içerisinde isimden canlı isim, sıfattan canlı isim ve fiilden canlı isim ifade eden sözcükler olmak üzere alfabetik olarak sınıflandırılmaktadır.

Sözü edilenlerin dışında sözcüklerin diziliş yapısında şu yol izlenmektedir: canlı türev sözcük → türeten cansız sözcük (kadınlık ifade eden sözcükler için türeten canlı sözcük) ve sözcüğün köken bilgisi → sözcüğün yapısal biçimi (türetenin kökü + son ek biçimbirim) → açıklamalı Rusçası → sözcüğün Türkçe anlamı → sözcüğe kanıt olarak Rusça Ulusal Derlemi'nden (tespit edilememesi halinde internet tabanlı haber vb. sitelerden) örnek cümle.

Ör.: **Аналитик** [аналитика ← анализ: *Fr. analyse* veya *Lat. analysis*, *Esk. Yun. ἀνάλυσις* (Vasmer 2009/1: 77)]: *аналитика* + **01** (Tihonov 1990: A294). Специалист в области аналитики (Analist, analiz uzmanı). *Как подчеркнул ведущий аналитик IDC Джошуа Дал, рынок электронных форм только начинает развиваться, и в прошлом году Adobe добилась серьезных успехов в этой сфере* [Объединяй и властвуй над документами // «Computerworld», 2004].

KAYNAKLAR

- Ahmanova, Olga (2013). *Slovar Lingvističeskih Terminov*. Moskova: Knijniy Dom "Librokom".
- Aksan, Doğan (1990). *Her Yönüyle Dil, Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksan, Doğan (1997). *Anlambilim*. Ankara: Engin Yayınları.
- Aksan, Doğan (2007). *Sözcükbilime Giriş*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Allerton, David J. (1979). *Essential of Grammatical Theory: A Consensus View of Syntax and Morphology*. London, Boston: Routledge & Kegan Paul.
- Apresyan, Yuriy-Apresyan, Valentina-Babayeva, Elizaveta vd. (2006). *Yazıkoyaya Kartina Mira i Sistemnaya Leksikografiya*. Ed. Yuriy Apresyan. Moskova: Yaziki Slavyanskikh Kultur.
- Atkins, B. T. Sue-Rundell, Michael (2008). *The Oxford Guide to Practical Lexicography*. Oxford: Oxford University Press.
- Ayabakan İpek, Meltem (2019). *Türkçe Sözlük'te Eş Dizimli Öğelerin Sunumu ve Görünümleri*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Ayata Şenöz, Canan (2005). *Metin Dilbilim ve Türkçe*. İstanbul: Multilingual yayınları.
- Booij, Geert E. (2007). *The Grammar of Words: An Introduction to Linguistic Morphology*. Oxford: Oxford University Press.
- Çolak, Gülcan (2020). "Toplumdilbilimi". *Dilbilim: Teorik ve Uygulamalı Alanlar*. Ed. Erdoğan Boz. Ankara: Gazi Kitabevi. 149-206.
- Dressler, Wolfgang U. (2005). "Word-Formation in Natural Morphology". *Handbook of Word Formation*. In Pavel Štekauer and Rochelle Lieber (eds.). Dordrecht: Springer. 267-284. <https://doi.org/10.1007/1-4020-3596-9> [Erişim Tarihi: 07.10.2020].
- Efremova, Tatyana (2000). *Noviy Slovar Russkogo Yazıka. Tolkovo-slovoobrazovatelnyy*. V dvuh Tomah. Moskova: Russkiy Yazık.
- Efremova, Tatyana (2006). *Sovremenniy Tolkoviy Slovar Russkogo Yazıka*. V 3 tomah. Moskova: Ast, Astrel.
- Gökalp, Ziya (2020). *Türkçülüğün Esasları*. Ankara: Kripto Yayınları.
- Hartman, Reinhard R. K.-James, Gregory (1998). *Dictionary of Lexicography*. Londra: Psychology Press.
- Haspelmath, Martin-Sims, Andrea D. (2010). *Understanding Morphology*. London: Hodder Education.
- Hengirmen, Mehmet (2009). *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Jackson, Howard (1988). *Words and Their Meaning*. Londra-New York: Longman.

- Kamacı Gencer, Duygu (2020). Biçimbilim. *Dilbilim: Teorik ve Uygulamalı Alanlar*. Ed. Erdoğan Boz. Ankara: Gazi Kitabevi. 279-308.
- Karaağaç, Günay (2015). *Dil Bilgisi ve Anlam Bilgisi Çözümlenmeleri*. Ankara. Akçağ Yayınları.
- Karaağaç, Günay (2018). *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Karatay, Halit (2010). “Bağdaşlıklık Araçlarını Kullanma Düzeyi ile Tutarlı Metin Yazma Arasındaki ilişki”. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (13): 373-385.
- Klobukov, Evgeniy (2013a). “Morfemika”. *Sovremenniy Russkiy Literaturniy Yazık*. Pavel A. Lekant (Ed.). Moskova: Ast-Press. 294-342.
- Klobukov, Evgeniy (2013b). “Slovoobrazovaniye”. *Sovremenniy Russkiy Literaturniy Yazık*. Pavel A. Lekant (Ed.). Moskova: Ast-Press. 343-401.
- Korkmaz, Zeynep (2019). *Türkiye Türkçesi Grameri: Şekil Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kuznetsov, Sergey (2000). *Bolşoy Tolkoviy Slovar Russkogo Yazıka*. Sankt-Peterburg: Norint.
- Lopatin, Vladimir-Uluhanov, İgor (1980). “Osnovniye Ponyatiya Morfemiki”. *Russkaya Grammatika*. Nataliya Şvedova (ed.). Tom 1. Moskova: Nauka.
- McEnery, Tony-Richard, Xioa vd. (2006). *Corpus-Based Language Studies an Advanced Resource Book*. New York: Routledge.
- Mucemma’u’l-Lugati’l-Arabiyye (2004). *Mu’cemu’l-Vasît*. Kahire: Mektebetu’ş-Şurûku’d-Duvelliyye.
- Natsionalniy Korpus Russkogo Yazıka* (Ruşça Ulusal Derlemi). <https://ruscorpora.ru/new/> [Son erişim tarihi: 31.03.2021].
- Nemçenko, Vasiliy (1985). *Osnovniye Ponyatiya Morfemiki v Terminah*. Krasnoyarsk: Krasnoyarsk Üniversitesi.
- Özkan, Bülent (2020). “Derlem Dilbilim – Kendi Kendine Derlem Platformu Oluşturma Bağlamında-”. *Dilbilim: Teorik ve Uygulamalı Alanlar*. Ed. Erdoğan Boz. Ankara: Gazi Kitabevi. 3-51.
- Russell, Bertrand (2006). *The Conquest of Happeness*. Birleşik Krallık: Routledge.
- Sinclair, John M. (2005). “Corpus and Text-basic Principles”. *Developing Linguistic Corpora: A Guide to Good Practice*. Martin Wynne (Ed.). Oxford: Oxbow Books. 1-16.
- Sklyarevskaya, Galina (2008). *Tolkoviy Slovar Russkogo Yazıka Naçala XXI v.: Aktualnaya leksika*. Moskova: Eskmo.
- Stedman, Thomas Lathrop (1920). *Stedman’s Medical Dictionary*. Sixth edition. New York: William Wood and Company. <https://archive.org/details/cu31924052393315> [Erişim Tarihi: 27.03.2021].
- Şakar, Reşat (2016). “Osobennosti Realizatsii Slovoobrazovatel’nogo Polya Oduşevlyonnosti v Russkom Yazıke Naçala XXI veka”. *Filologičeskiye nauki. Voprosı teorii i praktiki*, 9 (63): 189-197.
- Şakar, Reşat (2018). *Semantiçeskaya Kategoriya Oduşevlyonnosti i iyo Virajeniye v Russkom Slovoobrazovanii*. Kazan: Molodoy uçonnyy.

- Şakar, Reşat (2019). “Rus Dilinde Meslek İsimlerinin Kelime Yapım Açısından İncelenmesi (Son Ekli Örneklerde)”. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (37): 995-1026. DOI Number: <http://dx.doi.org/10.21550/sosbilder.533755> [Erişim tarihi: 29.03.2021].
- Şakar, Reşat (2021). “Dilde Uluslararasılaşma ve Çağdaş Rus Dilinde Medya Kelime Yapım Yolları (Türk Dili ile Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme)”. *International Journal of Language Academy*, 9 (1): 145-158. DOI Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ijla.48649> [Erişim tarihi: 29.03.2021].
- Şanskiy, Nikolay (1968). *Oçerki po Russkomu Slovoobrazovaniyu*. Moskova: Moskova Üniversitesi.
- Şiršov, İvan (2004). *Tolkoviy Slovoobrazovatelnyy Slovar Russkogo Yazıka*. Moskova: AST.
- Şvedova, Nataliya (2011). *Tolkoviy Slovar Russkogo Yazıka: c vklyuçeniye svedeniı o proishojdenii slov*. Moskova: Azbukovnik.
- Tihonov, Aleksandr (1990). *Tolkoviy Slovoobrazovatelnyy Slovar Russkogo Yazıka*. V dvuh tomah. Moskova: Russkiy Yazık.
- Tihonov, Aleksandr (1996). “Russkaya Morfemika”. *Morfemno-Orfografiçeskiy Slovar Russkogo Yazıka*. Moskova: Şkola Press.
- Toklu, Mehmet Osman (2018). *Dilbilime Giriş*. Ankara: Akçağ yayınları.
- Trubetskoy, Nikolay (1987). “Morfonologiçeskaya Sistema Russkogo Yazıka”. *İzbranniye Trudi po Filologii*. Moskova: Progress. 67-142.
- Uluhanov, İgor (1996). *Yedinitsı Slovoobrazovatelnoy Sistemi Russkogo Yazıka i ih Leksiçeskaya Realizatsiya*. Moskova: Astra Sem.
- Uluhanov, İgor (2005). *Motivatsiya v Slovoobrazovatelnoy Sisteme Russkogo Yazıka*. Moskova: Azbukovnik.
- Uluhanov, İgor (2012). *Slovoobrazovatelnyaya Semantika v Russkom Yazıke i Printsipi yiyo Opisanıya*. Moskova: Librokom.
- Vardar, Berke (2007). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Multilingual yayınları.
- Vasmer, Max (2009). *Etimologiçeskiy Slovar Russkogo Yazıka*. V 4 tomah. Moskova: Astrel.
- Vinogradov, Viktor (1975). “Voprosı Sovremennogo Russkogo Slovoobrazovaniya”. *İzbranniye Trudi: İssledovaniya po Russkoy Grammatike*. Moskova: Nauka. 155-165.
- Zemskaya, Elena (2003). “Slovoobrazovaniye”. *Sovremenniy Russkiy yazık*. V. A. Beloşapkova (ed.). Moskova: Azbukovnik. 286-441.
- Zemskaya, Elena (2009). *Slovoobrazovaniye Kak Deyatelnost*. Moskova: KD Librokom.

Derlem Dışı İnternet Kaynakları

- Авгостраховщик (27.12.2019). <https://ria.ru/20191227/1562877867.html> [Erişim tarihi: 22.01.2021].
- Айкидоист (08.03.2014). <http://www.koinobori.ru/ajkidoist-iz-alzhira-stal-gostem-kojnobori-dodzyo/> [Erişim tarihi: 06.05.2020].

- Альтернативник (05.06.2008). <https://ria.ru/20031015/449060.html> [Erişim tarihi: 12.04.2020].
- Антиглобалистка (2021). <https://www.mosgu.ru/nauchnaya/ss/text/mo1/2/> [Erişim tarihi: 27.01.2021].
- Антиельцинец (08.02.2000). <https://www.kommersant.ru/doc/139452> [Erişim tarihi: 09.03.2020].
- Антиельцинист (11.12.2014). <https://republic.ru/posts/1/1194330> [Erişim tarihi: 04.05.2020].
- Баркашовец (05.02.2002). <http://www.panorama.ru/works/patr/govpol/gov/02/02/all.html> [Erişim tarihi: 04.07.2019].
- Белодомовец (02.09.2019). <https://zebra-tv.ru/novosti/vlast/administratsiya-vladimira-gorditsya-pobedoy-nad-sbornoy-obladministratsii-v-futbolnom-poedinke-shokh/> [Erişim tarihi: 09.01.2021].
- Биолокаторщик (27.05.2010). <https://samara.aif.ru/health/details/126275> [Erişim tarihi: 23.01.2021].
- Биоритмолог (2018). <http://www.justlady.ru/articles-123007-ne-est-posle-18-chasov-zabluzhdeniya-bioritmologov> [Erişim tarihi: 23.08.2018].
- Бомбила (08.06.2012). <https://lenta.ru/articles/2012/06/08/reform/> [Erişim tarihi: 05.01.2021].
- Бомбист (26.07.2012). <https://expert.ru/2012/07/26/zeleniyj-ogonek-legalnyim-taksistam/> [Erişim tarihi: 19.08.2020].
- Боулингист (05.04.2019). <https://pravmin74.ru/novosti/v-chelyabinske-vpervye-proveli-chempionat-po-boulingu-dlya-lyudey-s-invalidnostyu-50368> [Erişim tarihi: 11.05.2020].
- Веб-дизайнер (08.08.2011). <https://www.kasper.by/blog/kto-takoi-veb-dizainer/> [Erişim tarihi: 12.08.2019].
- Веб-серфер (2020). <http://context.reverso.net/перевод/русский-английский/веб-серферов> [Erişim tarihi: 17.06.2020].
- Вейкбордист (16.08.2016). <https://www.volgograd.kp.ru/daily/26568/3584846/> [Erişim tarihi: 13.05.2020].
- Вертеброневролог (15.11.2017). <http://www.spinam.ru/novosti/296/> [Erişim tarihi: 27.08.2018].
- Возвращенка (2021). <https://www.vl.ru/tv/cast/1418/123544> [Erişim tarihi: 27.01.2021].
- Геймоголик (30.08.2010). <https://www.psyh.ru/zhizn-vs-igra/> [Erişim tarihi: 18.03.2020].
- Героинист (10.02.1995). <https://www.kommersant.ru/doc/101741> [Erişim tarihi: 14.05.2020].
- Геостратег (08.02.2016). <https://www.inopressa.ru/article/08feb2016/weltkaplan.html> [Erişim tarihi: 14.08.2019].
- Глобалистка (29.09.2016). <https://ria.ru/20160929/1478099239.html> [Erişim tarihi: 27.01.2021].
- Гомосексуалка (22.06.2017). <https://www.inopressa.ru/article/22jun2017/lefigaro/serbie.html> [Erişim tarihi: 27.01.2021].

- Дианетик (2019). Вячеслав Гусев, Средство от болезней. Moskova: AST, Kladez, Astrel. http://loveread.ec/view_global.php?id=54795 [Erişim tarihi: 13.01.2019].
- Ельцинец (30.06.2015). <https://echo.msk.ru/blog/jurialhaz/1594272-echo/> [Erişim tarihi: 13.04.2019].
- Заппер (23.05.2002). <http://www.ural.ru/news/culture/2002/05/23/news-17706.html> [Erişim tarihi: 14.04.2019].
- Индустка (21.10.2019). <https://ria.ru/20191021/1559999397.html> [Erişim tarihi: 28.01.2021].
- Иудаистка (02.09.2017). <https://diana-mihailova.livejournal.com/955857.html> [Erişim tarihi: 28.01.2021].
- Кайтсерфингист (2014.04.22). <https://www.interfax-russia.ru/moscow/novosti-mchs/v-samare-na-volge-spasen-kaytserfingist> [Erişim tarihi: 04.06.2020].
- Капоэйристом (09.10.2014). <https://www.newsvl.ru/vlad/2014/10/09/128143/> [Erişim tarihi: 11.06.2020].
- Кардер (29.03.2018). <https://www.kp.by/daily/26812.4/3848108/> [Erişim tarihi: 24.04.2019].
- Кёрлер (10.01.2018). <https://zen.yandex.ru/media/id/5a55f5b23dceb78f4aa1806d/kto-takie-kerlery-i-kak-oni-treniruiutsia> [Erişim tarihi: 24.04.2019].
- Кибергеррорист (2016.12.28). <https://interfax.com.ua/news/general/393676.html> [Erişim tarihi: 04.06.2020].
- Клиентша (25.02.2005). <https://www.kommersant.ru/doc/549651> [Erişim tarihi: 04.02.2021].
- Компьютерщица (26.10.2014). <https://www.banki.ru/services/responses/bank/response/7267138/> [Erişim tarihi: 05.02.2021].
- Конфедералист (30.09.2002). <https://zaimka.ru/antonov-rebel/> [Erişim tarihi: 16.06.2020].
- Ламаистка – Zotov, G. İ. (2016). Скелет бога. Moskva: AST. <http://maxima-library.org/mob/b/358623?format=read> [Erişim tarihi: 29.01.2021].
- Мачист (30.06.2018). <https://novayagazeta.ru/articles/2018/06/30/76996-chempionat-po-travle> [Erişim tarihi: 23.06.2020].
- Мемориалец (16.08.2018). http://www.ng.ru/politics/2018-08-16/100_prisoner.html [Erişim tarihi: 04.04.2020].
- Менеджерша (2021). <http://eku.ru/menedzhersha-iz-nashego-filiala-v/> [Erişim tarihi: 04.02.2021].
- Метадонщик (12.12.2014). <https://ria.ru/20141212/1037880379.html> [Erişim tarihi: 23.01.2021].
- Многopартиец (16.12.2011). <http://baik-info.ru/friday/2011/49/007001.html> [Erişim tarihi: 06.04.2020].
- Мототриалист (10.06.2014). <https://www.ventspils.lv/rus/sport/63937-v-ughalie-proidiet-fiestival'-%3C%3Cghetto-trial%3E%3E> [Erişim tarihi: 02.07.2020].
- Нельготник (24.03.2014). <https://ria.ru/20140324/1000761767.html> [Erişim tarihi: 08.01.2021].

- Нео сталинист (23.10.2008). <https://novayagazeta.ru/articles/2008/10/23/36128-manifest-neostalinizma> [Erişim tarihi: 09.07.2020].
- Перестроечника (23.07.2015). http://www.ng.ru/subject/2015-07-23/1_glavna-ya.html [Erişim tarihi: 08.04.2020].
- Попсытник (03.16.2007). <https://megaobzor.com/newsnew-3048.html> [Erişim tarihi: 04.05.2019].
- Раллийщик (19.08.2019). https://kursdela.biz/news/sport/19-08-2019/chelyabinskiy-gonschik-chudom-vyzhil-na-ralli-barum-zl-n-v-chehii?utm_source=uxnews&utm_medium=desktop [Erişim tarihi: 21.01.2021].
- Рок-н-ролщик (17.01.2007). <https://ria.ru/20070117/59212194.html> [Erişim tarihi: 07.02.2021].
- Рулеточник (01.07.2010). <https://ria.ru/20100701/251440114.html> [Erişim tarihi: 07.01.2021].
- Сборник (28.11.2020). <https://rsport.ria.ru/20201128/beatlon-1586724298.html> [Erişim tarihi: 11.01.2021].
- Семидесятник (28.01.2014). <https://ria.ru/20040128/515606.html> [Erişim tarihi: 08.01.2021].
- Сетеголик (02.08.2017). <https://focus.ua/technologies/377349> [Erişim tarihi: 26.04.2020].
- Силовик (07.04.2019). <https://rsport.ria.ru/20190407/1552461681.html> [Erişim tarihi: 11.01.2021].
- Скейтист (2014.08.05). <https://www.izh.kp.ru/online/news/1810559/> [Erişim tarihi: 13.11.2020].
- Сноубордер (28.03.2011). <https://ria.ru/20110328/358665155.html> [Erişim tarihi: 27.07.2019].
- Спамщик (2021). <https://www.spletnik.ru/instagram/lauradjaga/687147> [Erişim tarihi: 25.01.2021].
- СПСовец (26.11.2007). <https://www.krsk.kp.ru/daily/24007.5/84013/> [Erişim tarihi: 11.01.2021].
- Тестолог (24.10.2017). <https://ria.ru/20171024/1507448093.html> [Erişim tarihi: 07.01.2021].
- Толкиенистка (2021). <https://stihi.ru/2002/11/17-298> [Erişim tarihi: 01.02.2021].
- Убэповец (23.08.2018). https://abireg.ru/n_69932.html [Erişim tarihi: 11.01.2021].
- Ушуист (2016.04.07). <https://www.krsk.kp.ru/daily/26514.4/3382996/> [Erişim tarihi: 13.12.2020].
- Фанерщик (09.11.2007). <https://www.kp.ru/daily/23998/79551/> [Erişim tarihi: 25.01.2021].
- Фидошник (05.03.2007). <https://ria.ru/20070305/61587330.html> [Erişim tarihi: 19.01.2021].
- Фирмач (2018). <https://поискслов.рф/wd/фирмач> [Erişim tarihi: 21.09.2018].
- Фискальщик (16.03.2019). <https://politics.segodnya.ua/politics/nasirov-vyshel-iz-lukyanovskogo-sizo-982990.html> [Erişim tarihi: 21.01.2021].

- Флэшмоббер (2019). <https://otvet.mail.ru/question/23648988> [Erişim tarihi: 16.04.2019].
- Флэш-моббист (2003.08.14). <https://korrespondent.net/strange/77085-nov-yj-fenomen-kotoryj-svel-planetu-s-uma-16-avgusta-dojdet-do-kieva> [Erişim tarihi: 16.12.2020].
- Фундаменталистка (21.10.2020). <https://ria.ru/20201021/sudya-1580671791.html> [Erişim tarihi: 01.02.2021].
- Фэнтезийщик (2021). http://zhurnal.lib.ru/l/lxwowa_1_a/lla666-23.shtml [Erişim tarihi: 26.01.2021].
- Хаббардист (2001.07.04). https://www.ng.ru/regions/2001-07-04/1_habbard.html [Erişim tarihi: 16.12.2020].
- Чатланин (02.04.2013). <https://ria.ru/20130402/930613391.html> [Erişim tarihi: 08.01.2021].
- Чернушник (27.05.2010). <https://ria.ru/20100527/239310292.html> [Erişim tarihi: 19.01.2021].
- ЭМВЭДЭШНИК (01.07.2019). <https://ria.ru/20190701/1556062146.html> [Erişim tarihi: 18.01.2021].

Yararlanılan İnternet Kaynakları

- Yagofarova, Flora (2018). Valeolog. <https://www.profguide.ru/professions/valeolog.html> [Erişim tarihi: 19.06.2018].
- Osteopati (2018). <https://www.medikalakademi.com.tr/kas-iskelet-sistemi-ra-hatsızlıklarında-tamamlayıcı-tedavi-yontemi-osteopati-nedir/> [Erişim tarihi: 12.06.2018].
- Scientology (2018). <https://tr.wikipedia.org/wiki/Scientology> [Erişim tarihi: 19.06.2018].
- Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/> [Son erişim tarihi: 31.03.2021].
- The multilingual dictionary. tureng.com* [Son erişim tarihi: 31.03.2021].